

Тобто символ об'єкта або феномена завжди є чимось оформленим і впорядкованим. Він містить в собі певну ідею, яка виявляється законом його побудови. І побудова ця, будучи втіленням подібного закону, завжди є певною впорядкованістю, тобто певним чином впорядкованою системою [3].

Поезія Анни-Варні не менш загадкова, ніж її особистість. Її непросто зрозуміти, бо вона не використовує символи в їх традиційному значенні. У її віршах багато посилань на грецьку міфологію, езотеричні знання та містицизм. У нашому дослідженні була зроблена спроба знайти і проаналізувати основні символи з філософської і літературознавчої точки зору. Для аналізу були використані тексти як в оригіналі, так і в перекладі.

Основні символи поезії тим чи іншим чином стосуються страху смерті і швидкоплинності часу. Три основних символи – Сатурн, Мати і Дитина.

Сатурн в творах не є простою копією Сатурна з міфології. Він – сила, що прагне до хаосу, час, який сам створює і сам знищує [4]. Мати – символ початку і кінця життя, символ смерті і її постійної присутності, а також зміни власної свідомості. Дитина – символ швидкоплинності часу, страху смерті, що поступово наближається до ліричного героя [5].

Крім того, у творах присутні додаткові символи. Ельдорадо – символ нездійснених мрій і неможливості змінити теперішнє. Фіалка, фіолетовий колір – печаль, сум від невдалого оновлення і самотність.

Поет використовує слова-символи, щоб зашифрувати іншу реальність, яка зображена в його творах, бо вона така інтимна і особиста, що про неї неможливо розповісти без використання символізму. У своїй поезії Анна-Варні протиставляє «звичайному відображенню дійсності речей» мистецтво «підтексту», «навіювання», «натяку».

ЛІТЕРАТУРА

1. Шатин Ю.В. Миф и символ как семиотические категории. *Язык и культура*. Новосибирск, 2003. 465 с.
2. Лотман Ю. М. Символ в системе культуры *Избранные статьи*. Таллинн, 1992. Т. 1. С. 191–199.
3. Кормин Н. А., Соловьев Вл. Метафизика символа. *Ориентиры*. М. : ИФ – РАН, 2003. Вып. 2.
4. Кун М. Легенди та міфи Стародавньої Греції. Київ, 1992.
5. Доброходов А. Л. Символ. *Новая философская энциклопедия*: в 4 т. М., 2001. Т. 4. С. 532.

Таїсія ЛИННИК,

студентка 1 курсу магістратури
факультету філології та соціальних комунікацій
Науковий керівник: **Ольга НОВИК,**
д. філол. наук., професор (БДПУ)

РОЛЬ ОПИСІВ ТА ХУДОЖНЬОЇ ДЕТАЛІ У ТВОРЕННІ ОБРАЗІВ-ПЕРСОНАЖІВ ЗБІРКИ «З НАРОДНИХ УСТ» ГАННИ БАРВІНОК

Олександра Куліш – одна з найактивніших учасниць українського літературного процесу середини ХІХ ст., найбільш відома в літературних колах під псевдонімом Ганна Барвінок. Її творчість отримала високу оцінку

сучасників, зокрема Іван Франко у своїх працях називав її «праматір'ю української літератури». Останнім часом усе більше починає цікавити науковців постать Ганни Барвінок та її літературна спадщина, представлена творами переважно малих жанрових форм. Аналіз творчості письменниці здійснений такими науковцями, як Л. Зеленська, Ю. Мицик, І. Старовойтенко та ін. проте, актуальність нашої роботи зумовлена відсутністю в українському літературознавстві ґрунтовних досліджень збірки «З народних уст» Ганни Барвінок.

У своїх творах Ганна Барвінок приділяла велику увагу художній деталі. Майстерне відтворення описів природи, інтер'єру, персонажів допомагає нам глибше зрозуміти колорит тієї епохи, в яку жила і творила письменниця. Художня деталь у творах авторки передає спосіб її мислення і виконує роль деталі-штриха. У творах художня деталь ніби непомітна, але без неї він втратить свою естетичну цінність. Описи природи в оповіданнях Ганни Барвінок виконують особливу функцію, підсилюючи естетичний елемент її творчості. Ось, скажімо, традиційний для письменниці опис села: «Наша хата була на вигоні і лісок у боку понад дорогою недалечко: і в городі на березі свищуть солов'ї, і десь у куці щебетав... послухати любо! Місяць зійшов, світить, пливе по небу, хмарки легенькі, як серпанок, коли-не-коли перепинають його. У селі почало зтихати; тільки де-не-де ворота заскриплять, звід здійметься; овечка замекече; пісню зтиха хто, додому вертаючись, заспіває; а далі все тихше, тихше, і пил над дорогою став осідати; роса спала; свіжий пахучий вітерець повіяв, утихло все – тільки солов'ї ще дужче перекликались і серцю мойму наче од мого любого звісточку передавали...» [1, с.176].

Досить часто описи природи застосовано як психологічний паралелізм до внутрішнього світу героя, наприклад, в оповіданні «Не було змалку – не буде й до'станку»: «Журюся, никаю, серденько ние... А й любо ж як!... Сонце сяє, солов'ї...аж ліс розлягається, – вишневі сади всміхаються... квіточки, як зірочки, понасторшувались, – усе пригортала б до свого серця, усе б цілувала!» [1, с.59].

Краса оцінюється як особливий компонент національного характеру. Як справедливо наголошує Н. Шумило, «у характеристиці українців великого значення надається такій складовій духовного обличчя нації, як надзвичайно тісний внутрішній зв'язок із землею, на якій народ живе і працює споконвіку, а також, можна сказати, інтимному ставленню до природи. Звідси внутрішнє естетичне почуття, зовнішнім виявом якого є народне мистецтво, бажання перенести красу форм, гармонію фарб і оригінальність мотивів на довколишню дійсність, зокрема на село, на дім, на хату як місце проживання» [2, с.213]. Отже, феномен краси належить до найбільш органічних у світовідчутті та світосприйманні українців, зокрема української жінки. Ганна Барвінок надає великої ваги зображенню краси в житті її героїв. Це проявляється в описах сільських звичаєвих сцен, пейзажів, традиційного дівочого чи жіночого убрання: « Колесо надінуть, квітками вберуть, чорнобривцями, любистком, і поставлять на майдані, де улица дівчача. Черета йде, – вони ще гуляють, пісень співають. Хто їде, дак кажуть: краса яка!» [1, с.54]. Якщо освячені віками ритуал, звичай, пісня – це краса рукотворна, то природа, за влучним висловом Н. Шумило, оточує людину

красою божественною, позачасовою [2, с.216]. Поетизуючи образ жінки-селянки, матері, Ганна Барвінок втілює ідею «селянського матриархату» як складову романтичного світогляду. Авторка поступово виокремлює особливу роль жінки в родині та суспільстві, підносила значення жінки, підкреслюючи його в різних аспектах життя українського села – побутовому, економічному, духовному («Не було змалку...» [1, с.76–85], «П'яниця» [1, с.171–190], «Королівщина» [1, с.282–291] та ін.). У світі українського селянства, передусім жіноцтва, вона підкреслювала духовну силу, розуміння краси, прагнення до гармонії.

Особливо актуальними в умовах ХІХ ст. були ідеї становлення національної свідомості, утвердження права українського народу на самобутність, осягнення духовної єдності всіх станів українського соціуму – як основи оформлення народу в націю. У широкому розумінні саме вони є визначальними для оповідної прози Ганни Барвінок, а втілюються за допомогою художніх описів, деталі, психологічних портретів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барвінок Ганна. Твори : у 2 т. / упоряд. В. Шендеровський, В. Яременко. Львів : БаК, 2011. Т.1. 572 с.
2. Шумило Н. Під знаком національної самобутності. Українська художня проза і літературна критика кінця ХІХ – поч. ХХ ст. : монографія.. Київ : Задруга, 2003. 353 с.

Мельник Юлія,

студентка ІУМЛЗ курсу факультету філології
та соціальних комунікацій.

Наук. керівник: **С. О. Філоненко,**
д. філол. н., професор (БДПУ)

ФОЛЬКЛОРНІ ДЖЕРЕЛА ПОЕТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ Р. БЕРНСА

Проблема співвідношення фольклору й письмової художньої літератури, плідної взаємодії уснопоетичної та літературної традицій становить науковий інтерес як у минулому, так і у новому столітті. З'ясування системотворчих зв'язків між фольклором та літературою – головна мета вирішення літературно-фольклорних проблем. У шотландській літературі яскравим прикладом впливу усної народної творчості на художню літературу є творчість Роберта Бернса (Robert Burns).

Взаємодія фольклору й літератури носить неоднозначний характер. В одних випадках письменники й поети запозичують із народної поезії її символіку й словесно-образні засоби, в інших – роблять спроби використати цілі сюжети й образи, звертаючись до літературної обробки.

Питання про фольклорні джерела творчості Р. Бернса тією чи іншою мірою з'являлися у працях українських і російських літературознавців (К. Багратіон-Мухранська, Н. Янусь, Н. Олійник, О. Зикова, А. Єлістратова, Р. Райт-Ковальова та ін.). Крім того, творчість Р. Бернса досліджували в англомовних країнах, але, на жаль, лише у контексті англійської літератури